
Wstęp

Prowadzenie działalności gospodarczej opiera się na wykorzystywaniu majątku. Do pozyskania majątku konieczne jest zapewnienie źródeł jego finansowania. Dobór źródeł finansowania oraz sposób ich pozyskania z jednej strony jest determinowany szeregiem czynników, w tym między innymi: dostępnością, elastycznością, kosztami, efektem dźwigni finansowej, czy przyjętą strategią finansowania. Z drugiej strony – pozyskane źródła finansowania generują określone skutki poprzez oddziaływanie na sytuację finansową podmiotu.

Oddawane do rąk Czytelnika opracowanie koncentruje się na zaprezentowaniu podatkowych aspektów pozyskania, obsługi i spłaty danego rodzaju finansowania oraz zasad ewidencji tych zdarzeń gospodarczych. Ważnym obszarem, któremu poświęcono istotną część opracowania, jest sposób prezentacji danego źródła finansowania (na etapie pozyskania, obsługi oraz spłaty) w sprawozdaniu finansowym. Ponadto, przedstawiono wpływ działań związanych z pozyskaniem, obsługą i spłatą omawianego źródła finansowania na poziomy podstawowych wskaźników finansowych.

Przyjęte ujęcie umożliwia dokonanie kompleksowej analizy i oceny możliwych skutków podatkowych oraz finansowych związanych z wykorzystaniem danego rodzaju źródła finansowania. Poddanie dogłębnej ocenie danego rodzaju źródła finansowania przed jego pozyskaniem pozwoli umiejętnie dobrać źródła i sposób finansowania z punktu widzenia obciążeń podatkowych, ale też oddziaływanie na sytuację finansową przedsiębiorstw. Pozwoli też zarządzać momentem i procesem pozyskania czy spłaty środków finansowych (np. pozyskanie krótkoterminowego kredytu na początku roku i jego spłata przed końcem roku, tak by nie prezentować zadłużenia kredytowego w sprawozdaniu finansowym przygotowywanym na dzień bilansowy).

Oryginalność opracowania przejawia się w uwzględnieniu podatków, sposobów księgowania i prezentacji w sprawozdaniu finansowym, a także określeniu wpływu na sytuację finansową przedsiębiorstwa pozyskania oraz spłaty różnych źródeł finansowania. Dotychczasowe opracowania opisujące sposoby finansowa-

nia działalności przedsiębiorstw koncentrują się głównie na funkcji, roli czy klasyfikacjach źródeł finansowania. Niniejsze opracowanie będzie w tym względzie odmienne, gdyż położony zostanie nacisk na zagadnienia związane z kwestiami dotychczas nieporuszonymi w literaturze, a ważnymi z punktu widzenia praktyki gospodarczej, m.in. osób pracujących w księgowości (ewidencjonujących zdarzenia gospodarcze, rozliczających podatki oraz przygotowujących sprawozdania finansowe). Znajomość tych zagadnień pozwoli dobrać sposoby finansowania firmy z uwzględnieniem dążenia do zmniejszenia obciążeń podatkowych oraz zmniejszenia błędów w rozliczeniach podatkowych. Ponadto, znajomość opisywanych zagadnień pozwoli dobrać sposoby finansowania, które korzystnie oddziałują na sytuację finansową m.in. w zakresie płynności.

Istnieją różne klasyfikacje instrumentów finansowania działalności gospodarczej, lecz najczęściej używane kryteria klasyfikacji: prawa własności (własne i obce), źródło pochodzenia (wewnętrzne i zewnętrzne), czas dysponowania (krótko- i długoterminowe), przeznaczenie (pierwotne, bieżące, rozwojowe). Powyższe klasyfikacje stanowią podstawę przyjęcia kolejności opisu poszczególnych źródeł finansowania.

W pierwszej kolejności opisana została amortyzacja jako własne i wewnętrzne źródło finansowania. W rozdziale tym wskazano na konieczność tworzenia kapitału amortyzacyjnego w celu finansowania inwestycji odtworzeniowych. Jednocześnie podkreślono odmiennosć uregulowań prawa bilansowego i prawa podatkowego w zakresie swobody wyboru metody i stawki opodatkowania oraz różnic ustalania wartości początkowej środka trwałego. Rozbieżności te skutkują powstaniem rezerw lub aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Omówiono zasady ich ustalania oraz prezentowania w sprawozdaniu finansowym.

Kolejnym wewnętrznym i własnym źródłem finansowania jest zysk netto. W rozdziale drugim wskazano, że zysk netto jest przejściowym źródłem finansowania – do momentu podjęcia decyzji o sposobie jego podziału na część wypłaconą właścicielom (w postaci dywidendy) oraz część reinwestowaną w przedsiębiorstwie. Omówiono podatkowe aspekty wypłaty dywidendy oraz zasilenia kapitałów zapasowych i rezerwowych z zysku netto, a także przedstawiono zasady ewidencji tych zdarzeń.

Rozdział trzeci został poświęcony zagadnieniom dotyczącym środków własnych, tj. pozyskanych na podwyższenie kapitału podstawowego (zakładowego). Środki te mogą mieć charakter zewnętrzny i wewnętrzny. Zaprezentowano różne sposoby opłacenia tego kapitału (gotówka, aport oraz przeksięgowanie środków własnych z kapitałów rezerwowych), ale też na skutki zarówno dla spółki, jak i dla właściciela każdego ze sposobów podwyższenia kapitału zakładowego. Skutki te są analizowane ze szczególnym uwzględnieniem aspektów podatkowych, jak i księgowych.

W rozdziale czwartym omówione zostały kwestie dotyczące kredytów i pożyczek. Wskazano na podstawowe różnice między kredytem a pożyczką, lecz szczególnie rolę przypisano kwestiom opodatkowania oraz zasadom ewidencji zdarzeń związanych z tymi źródłami finansowania oraz ich prezentacji w sprawozdaniu finansowym. Zaprezentowano również wpływ poszczególnych zdarzeń na ocenę sytuacji finansowej przy wykorzystaniu analizy wskaźnikowej.

Kolejny rozdział został poświęcony innemu rodzajowi instrumentom finansowym, jakim są obligacje oraz krótkoterminowe instrumenty wierzytelnościowe – są to obce i zewnętrzne źródła finansowania. Przedstawiono podstawowe zasady emisji tych instrumentów, wskazując na różnicowane zasady ewidencji zdarzeń gospodarczych związanych z emisją, obsługą i wykupem papierów dłużnych.

Rozdział szósty poświęcony został leasingowi, zarówno finansowemu, jak i operacyjnemu. Omówiono podstawowe różnice między tymi dwoma wariantami pozyskania środków trwałych, ale też wskazano na aspekty podatkowe (w kontekście zarówno podatku VAT, jak i podatku dochodowego). Zaprezentowano również zasady ewidencji i prezentacji kolejnych zdarzeń w sprawozdaniu finansowym.

Kolejny rozdział został poświęcony dotacjom. Stają się one coraz istotniejszym źródłem finansowania ze względu na możliwość wykorzystania środków unijnych do finansowania przedsięwzięć innowacyjnych. Wskazano na możliwość pozyskania dopłat zarówno do działalności, jak również do zakupu środka trwałego. Ponadto zaprezentowano procedurę ubiegania się o otrzymanie dotacji ze środków publicznych. Omówiono też szczegółowo zagadnienia podatkowe związane z dotacjami. Również omówiono ważne kwestie zagadnienia dotyczące ewidencji zdarzeń gospodarczych w zależności od rodzaju dotacji, a także zasady prezentacji dotacji w sprawozdaniu finansowym.

Ostatni rozdział, ósmy, został poświęcony faktoringowi jako możliwości przyspieszenia odzyskania gotówki. Wskazano na dwa podstawowe rodzaje faktoringu: właściwy i niewłaściwy. Szczegółowo omówiono zagadnienia podatkowe związane z obydwoma rodzajami faktoringu. Zaprezentowano również zasady ewidencji zdarzeń gospodarczych związanych z poszczególnymi zdarzeniami oraz wpływ na sytuację finansową podmiotu.

Ze względu na podejmowaną tematykę książka jest dedykowana zarówno studentom, głównie kierunku finanse i rachunkowość, ale też pracownikom działów księgowych czy finansowych. Zawartość niniejszej publikacji może być szczególnie przydatna dyrektorom finansowym oraz głównym księgowym, bowiem doradzając zarządowi wybór określonego sposobu finansowania, warto mieć świadomość podatkowych, księgowych i finansowych konsekwencji, jakie pociąga za sobą określony sposób finansowania przedsiębiorstwa.

Elżbieta Wrońska-Bukalska